

N:o 41.

*Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående upplåtelse till statens jernvägar af kronolägenheten Ingenting i Solna socken af Stockholms län med visst undantag; gifven Stockholms slott den 10 februari 1899.*

Med åberopande af bilagda protokoll öfver civilärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva, att kronolägenheten Ingenting i Solna socken af Stockholms län med undantag af den till lägenheten hörande s. k. Vestra Skogen må den 14 mars 1900 af jernvägsstyrelsen öfvertagas för att disponeras för statens jernvägars räkning, samt

att jernvägsstyrelsen må berättigas att med nuvarande arrendatorn af lägenheten träffa aftal om inlösen för statens jernvägars räkning af de arrendatorn enskildt tillhöriga, uti ett i statsrådsprotokollet omfördt värderingsinstrument af den 22 december 1898 upptagna byggnader för ett belopp, ej öfverstigande 20,000 kronor, att utgå af jernvägstrafikmedlen.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts  
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

**GUSTAF.**

*E. von Krusenstjerna.*

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten i Statsrådet å Stockholms slott den 10 februari 1899.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,  
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,  
Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,  
                  WIKBLAD,  
                  friherre RAPPE,  
                  ANNESTEDT,  
                  VON KRUSENSTJERNA,  
                  grefve WACHTMEISTER,  
                  CLAËSON och  
                  DYRSSEN.

---

23:o.

Föredragande departementschefen, statsrådet von Krusenstjerna yttrade härefter:

Uti nådiga propositionen till 1896 års Riksdag angående statsverkets tillstånd och behof äskades anslag för uppförande af en vagnreparationsverkstad för statens jernvägars räkning vid Tomteboda med erforderlig spåranläggning och jordanskaffning. Denna verkstad skulle hufvudsakligen förläggas å den invid Tomteboda station belägna kronolägenheten Ingenting i Solna socken, beträffande hvilken lägenhet uti det propositionen åt följande statsrådsprotokollet öfver civilärenden meddelades, att arrendet af densamma upphörde vid midfastan 1897.

I skrifvelse den 24 mars 1896 meddelade Riksdagen att, då Tomteboda erbjöde en synnerligen god terräng för anläggande af en verk-

stad, Riksdagen så mycket hellre ansett tillfället vara inne att besluta en verkstadsanläggning derstädes, som dåvarande kronoarrendatorns legotid utginge vid midfastan år 1897. Och ehuru Riksdagen af anförda skäl inskränkte det begärda anslaget till ett mindre belopp, afsedt för ett mindre antal vagnsplatser än det föreslagna, betonade likväl Riksdagen lämpligheten deraf att, i sammanhang med uppförande af nämnda verkstad, ett så stort område undantoges till statens jernvägar, att tillräckligt utrymme funnes för framtida anläggningar för jernvägens behof.

Med anledning af hvad sålunda förekommit föreskref Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 18 december 1896, att för anläggning af ifrågavarande reparationsverkstad för vagnar vid Tomtebodas för statens jernvägars räkning finge från kronolägenheterna Ingenting och Ekelund i Solna socken upplåtas dels för sjelfva verkstaden ett område af Ingenting och två områden af Ekelund, dels ock, för anläggande af vattenledning för verkstadens behof, jord från båda lägenheterna utefter en viss linie till fyra meters bredd, hvilka samtliga områden tillsammans hölle en areal af 11 hektar 69,21 ar, att af jernvägsstyrelsen från den 14 mars 1898 eller dessförinnan, derest öfverenskommelse mellan nämnda styrelse och arrendatorerne af lägenheterna kunde träffas, öfvertagas, under vilkor:

att det lägenheten Ingenting åsatta mantal skulle fördelas emellan det från lägenheten för verkstadsanläggningen upplåtne området samt lägenheten i öfrigt, äfvensom att upplåtelsen från lägenheten Ekelund skulle behandlas såsom jordafsöndring, och de jordremsor, som upplättes för vattenledningen, fortfarande inräknas i stamlägenheternas areal och dessa lägenheter betraktas såsom häftande för det servitut, hvilket innefattades i vattenledningens framdragande genom dessa jordremsor;

att det upplåtne området med undantag af den del deraf, som upplättes endast för vattenledningens anläggning, skulle inhägnas på jernvägsstyrelsens bekostnad och i sammanhang dermed åt arrendatorn af lägenheten Ingenting beredas lämpliga öfvergångar öfver jernvägens område eller, om sådant icke läte sig göra, väg omkring det afsöndrade området mellan egoskiftena af jernvägsstyrelsen anläggas;

att den mark, som afstodes för vattenledningens utförande, finge fortfarande disponeras af vederbörande arrendatorer mot skyldighet för dem att utan ersättning underkasta sig det intrång, som inom den för ändamålet upplåtne jordremsan kunde uppkomma i följd af vattenledningens anläggning, reparationer derå eller tillsyn öfver ledningen;

att, derest nuvarande brunnar och källor icke vidare finge af arrendatorerna nyttjas och desse icke lemnades tillgång till vatten från ledningen, det åläge jernvägsstyrelsen upptaga nya brunnar;

att vattendraget från Rudsjön hölles öppet eller sjön bereddes annat aflopp; samt

att jernvägsstyrelsen tillförbundes att, på sätt vid laga syn närmare bestämdes, bekosta flyttning till annan plats af de kronan tillhöriga byggnader, som funnes på de upplåtna områdena.

Uti underdånig skrifvelse den 23 juni 1898 har jernvägsstyrelsen hemställt, att hela kronolägenheten Ingenting måtte, så snart ske kunde, till statens jernvägar upplåtas, samt till stöd för denna framställning anført följande.

Den utgift, som jemlikt bestämmelserna i förberörda nådiga bref skulle drabba statens jernvägar, derest den del af egendomen Ingenting, hvilken från upplåtelsen undantagits, fortfarande utarrenderades, skulle enligt beräkning komma att utgöra:

flyttning af en ladugård af sten.....	10,000 kr.
d:o » » loge.....	2,000 »
vägomläggning och stängselsättning .....	1,893 » och
landtmäteri m. m. ....	718 »

eller tillsammans 14,611 kronor.

Vid sådant förhållande och då påtagligt vore, att statsbanans område vid Tomtebodas inom snar framtid måste utvidgas dels för beredande af utrymme för ytterligare behöfliga rangerings- och uppställningsspår dels ock för möjliggörande af nya banors anslutning, syntes det vara med statens fördel förenligt att vid nuvarande arrendeperiods utgång för nu nämndt ändamål afsätta hela kronolägenheten Ingenting, inom hvilken derfor lämplig mark funnes.

För den händelse styrelsens framställning vunne Kongl. Maj:ts nådiga bifall, ansåge sig jernvägsstyrelsen redan nu böra i underdånighet anmäla, att å egendomen Ingenting funnes åtskilliga arrendatorn enskildt tillhöriga byggnader.

Ehuru väl det icke torde kunna lagligen åläggas jernvägsstyrelsen att vid eventuellt öfvertagande af de områden, hvarå ifrågavarande byggnader vore belägna, inlösa samma byggnader, syntes det dock vara med billighetens fordringar förenligt att vid sådant fall öfvertaga jemväl dessa byggnader, synnerligast som desamma kunde för jemförelsevis ringa kostnad anordnas så, att de blefve för statsbanan användbara

och nyttiga; och torde lösningspriset kunna skäligen sättas till 20,000 kronor, hvilken summa med allenast 5,389 kronor öfverstege det belopp, 14,611 kronor, som, enligt hvad ofvan angifvits, skulle drabba statens jernvägar ensamt för husflyttningar m. m., i händelse qvarvarande området af lägenheten Ingenting fortfarande utarrenderades.

Till följd af erhållen nådig remiss å förevarande framställning har domänstyrelsen med eget underdånigt utlåtande af den 28 oktober 1898 öfverlemnadt dels yttrande af innehafvaren af arrenderätten till lägenheten Ingenting, landtbrukaren Hj. Almroths enka Adèle Almroth, som, under anförande att, då hennes aflidne man i afträde till föregående innehafvaren af arrendet utgifvit 50,000 kronor och enkefru Almroth icke förverkat den henne lagligen tillförsäkrade optionsrätt till nytt arrende, skälig ersättning borde tillerkännas henne för de henne tillhöriga byggnader å lägenheten, och under uppgift, att årliga afkomsten af de till inlösen ifrågasatta byggnaderna uppgått till 2,800 kronor, anhållit, att lösesumman för samma byggnader ej måtte sättas lägre än till 30,000 kronor, dels yttranden af vederbörande domänintendent, hvilken, med förmälan att berörda byggnaders uppgifna afkastningsförmåga, som på intet vis blifvit styrkt, såsom beroende af konjunktur, icke torde vara en tillförlitlig måttstock på byggnadernas verkliga värde, samt att den af jernvägsstyrelsen föreslagna lösesumman under för handen varande förhållanden kunde anses utgöra en skälig ersättning för ifrågavarande byggnader, tillstyrkt bifall till jernvägsstyrelsens framställning, dels ock yttranden af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län, som, under anförande, att enkefru Almroth, derest hon icke ansåge med sin fördel förenligt att för erbjudna löseskillingen till statens jernvägar försälja byggnaderna, egde rätt öfver dem förfoga på sätt hon funne lämpligast, samt att hon icke lagligen kunde påfordra, att desamma skulle af jernvägsstyrelsen inlösas, hvadan afseende ej borde fästas å hennes anspråk på högre ersättning, förklarar sig icke hafva något att erinra vare sig mot hela egendomens upplåtande till statens jernvägar eller i fråga om den föreslagna löseskillingen för de arrendatorn enskildt tillhöriga byggnaderna.

För egen del har domänstyrelsen meddelat, att lägenheten Ingenting med beteshagen Vestra Skogen, hvilka förut utgjort delar af Carlbergs kungsgård, genom kammarkollegii beslut den 8 februari 1820 blifvit till efterrättelse vid oneras utgörande åsatt  $1\frac{5}{8}$  mantal, deraf Ingenting  $1\frac{15}{32}$  mantal och Vestra Skogen  $\frac{5}{32}$  mantal; att enligt instrumentet öfver en den 27 augusti 1894 förrättad uppskattning för lägenhetens då förestående utarrendering de egoområden, som till egendomen

då brukades, utgjorde 35 hektar 32,8 ar tomt, trädgård och åker, 1 hektar 23,1 ar ängsmark, 10 hektar 78,05 ar afrösningsjord samt 4 hektar 74,45 ar impediment, hvartill komme Vestra Skogen, 39 hektar 74 ar skogbärande mark, 1 hektar 6 ar inegor och 3 hektar 32 ar impediment derinom, eller sammanlagdt 96 hektar 20,4 ar; att denna egendom jemte två dertill från äldre tider upplåtna upplagsplatser för ved och gödsel vid stranden af Carlbergs så kallade djurgård numera, enligt af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län den 6 september 1897 uppgjordt aftal, på arrende innehades för tiden från den 14 mars 1898 till samma dag år 1899 af enkefru Almroth mot ett arrende af 1,500 kronor; att enligt förenämnda arrendeuppskattningsinstrument, hvaruti de arrendatorn enskildt tillhöriga byggnader icke noggrant uppgifvits, dessa byggnaders brandförsäkringsvärde utgjorde 29,810 kronor; att enligt samma instrument å egendomen funnes uppförda 9 stycken enskilda personer tillhörande boningshus och andra byggnader, för hvilka arrendatorn uppbure årlig afgäld; att uppskattningsmännen förordat dåvarande arrendatorn Hj. Almroth till optionsrätts erhållande vid egendomens förnyade utarrendering; samt att den genom nådiga brefvet den 18 december 1896 föreskrifna fördelning af mantal mellan det från Ingenting för verkstadsanläggningen upplåtna området och egendomen i öfrigt ännu icke blifvit verkstald, då för domänstyrelsen anmälts, att jernvägsstyrelsen hade för afsigt att hos Kongl. Maj:t anhålla om ytterligare mark från egendomen än den då medgifna.

Då jernvägsstyrelsen ansett egendomen i dess helhet vara för statens jernvägars räkning behöflig och domänstyrelsen icke kunde finna något hinder mot eller olägenhet af att egendomen till jernvägsstyrelsens disposition öfverlemnades, har domänstyrelsen tillstyrkt nådigt bifall till den underdåniga framställningen, i hvad den afsåge egendomens öfvertagande.

Hvad slutligen anginge omförmälda ersättning för arrendatorn tillhöriga byggnader, har domänstyrelsen icke ansett det tillkomma styrelsen att derom afgifva underdånigt utlåtande; men har styrelsen ansett sig böra i sammanhang härmed likväl meddela, att i de om egendomen upprättade arrendekontrakten icke funnes intaget direkt förbud för arrendatorn att derå uppföra byggnader, samt att Almroth, hvilken innehaft arrenderätten till egendomen sedan den 14 mars 1857, hvarken sökt eller erhållit tillstånd att för egen räkning uppföra byggnader å egendomen eller medgifva andra att, såsom skett, bebygga delar af egendomens område.

Sedan ärendet med anledning af behovet af närmare uppgifter rörande de till inlösning föreslagna byggnadernas värde m. m. remitterats till jernvägsstyrelsen, har nämnda styrelse med underdånigt utlåtande den 22 december 1898 öfverlemnadt instrument öfver en samma dag af vederbörande domänintendent äfvensom af byggmästaren Alf. Johansson på styrelsens anmodan förrättad besigtning och värdering af de vid lägenheten Ingenting befintliga, arrendatorn tillhöriga byggnader, enligt hvilket instrument nämnda byggnader, å en jernvägsstyrelsens utlåtande åtföljande karta betecknade med siffrorna 1—14, åsatts följande värden:

N:o	1.	<i>Corps de logis</i> af sten under brutet tak af tegel med källare.....	kr. 10,000: —
»	2.	<i>Statbyggning</i> af timmer under tegeltak, gammal, i hjälpligt stånd.....	» 2,000: —
»	3.	<i>Boningshus</i> vid ladugården af timmer under tegeltak, i godt stånd.....	» 1,540: —
»	4.	<i>Bageribyggnad</i> af resvirke och tegel under tegeltak, bristfälligt.....	» 700: —
»	5.	<i>Stall</i> invid n:o 4 af timmer under tegeltak, i hjälpligt stånd.....	» 160: —
»	6.	<i>Mjölbod</i> af resvirke under tegeltak.....	» 135: —
»	7.	<i>Bod</i> , mindre, af resvirke under bräddtak.....	» 45: —
»	8.	<i>Uthusbyggnad</i> , innehållande loge, fähus och lider af dels timmer, dels resvirke och bräder under tak dels af spån, dels af papp; taket bristfälligt.....	» 2,000: —
»	9.	<i>Afträdeshus</i> af resvirke under spåntak.....	» 20: —
»	10.	D:o » » » tegeltak.....	» 50: —
»	11.	<i>Smedja</i> med slöjdverkstad af resvirke och bräder under tegeltak, nybygd.....	» 900: —
»	12.	<i>Trädgårdsbod</i> af resvirke och bräder under tak af tegel på rör.....	» 100: —
»	13.	<i>Växthus</i> och <i>drifbänkar</i> .....	» 200: —
»	14.	<i>Boningshus</i> vid Frötomta af timmer under papptak, i hjälpligt skick.....	» 900: —
			<hr/>
Summa kronor			18,750: —

För egen del har jernvägsstyrelsen, då nämnda värdering angåfve husens sammanlagda värde till 18,750 kronor, ansett sig sakna anledning

ifrågasätta någon som helst förändring i det af styrelsen angifna belopp för inlösen af dessa byggnader.

Tillika har jernvägsstyrelsen i sitt berörda underdåniga utlåtande på gifven anledning förklarat att, då den s. k. Vestra Skogen, såvidt nu kunde förutses, icke torde blifva för något jernvägens ändamål erforderlig, styrelsen icke hade något att invända deremot, att Vestra Skogen vid lägenhetens eventuella öfvertagande af styrelsen undantoges.

Emot den ifrågasatta upplåtelsen till jernvägsstyrelsen af kronolägenheten Ingenting synes mig ej vara något att erinra, eftersom det är af påtaglig vikt för statens jernvägar att vid verkstaden och bangården vid Tomtebodan disponera fullt tillräckliga utrymmen. Om också lägenhetens hela areal icke genast kommer till användning för det nya ändamålet, är det dock en gifven fördel att redan nu förlägga hela området till jernvägen. Man kan nemligen icke gerna för någon längre tid fortsätta med den nu pågående utarrenderingen för endast ett år i sender; och ett utarrenderande för längre tid af hvad som nu icke för ögonblicket behöfs skulle utgöra ett hinder för vidare utvidgning i det rätta ögonblicket, hvartill kommer, att lägenhetens åbyggnader äro belägna alldeles intill det område, som redan tagits i anspråk. Vid upplåtelsen torde dock, såsom jernvägsstyrelsen i sitt underdåniga utlåtande den 22 december 1898 föreslagit, böra undantagas den till lägenheten hörande s. k. Vestra Skogen, hvilket så mycket lättare låter sig göra, som denna skogspark, enligt hvad förut meddelats, redan är åsatt särskildt mantal.

Ehuru någon skyldighet för jernvägsstyrelsen ej förefinnes att inlösa de å lägenheten befintliga, nuvarande arrendatorn enskildt tillhöriga byggnaderna, anser jag det dock vara fördelaktigt för jernvägen att nu komma i besittning af dessa byggnader, hvilka, enligt hvad jernvägsstyrelsen upplyst, med jemförelsevis ringa kostnad kunna göras för statens jernvägar användbara hufvudsakligen till bostäder för personalen. Emot den af jernvägsstyrelsen föreslagna lösningssumman, 20,000 kronor, hvilket belopp lämpligen torde böra utgå af jernvägstrafikmedlen, har jag ej något att erinra. Vid bedömandet af denna fråga torde ock någon hänsyn böra tagas dertill, att genom en sådan inlösen af arrendatorns hus någon godtgörelse skulle beredas henne för den förlust, som tillskyndas henne derigenom att, då lägenheten erfordras för annat statsändamål, någon optionsrätt till nytt arrende icke ifrågakommer.



Då frågan om upplåtelsen af lägenheten icke torde hinna afgöras före utgången af nu löpande arrendeperiod, den 14 nästkommande mars, anser jag tidpunkten för jernvägsstyrelsens öfvertagande af lägenheten böra bestämmas till den 14 mars 1900; och torde, i enlighet med hvad jernvägsstyrelsen i särskild underdånig skrifvelse hemställt, domänstyrelsen böra erhålla Kongl. Maj:ts bemyndigande att på de för kronan fördelaktigaste villkor ombesörja lägenhetens skötsel och vård under tiden från och med den 14 mars 1899 till den 14 mars 1900.

På grund häraf och efter samråd med chefen för finansdepartementet hemställer jag, att Kongl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva,

att kronolägenheten Ingenting i Solna socken af Stockholms län med undantag af den till lägenheten hörande s. k. Vestra Skogen må den 14 mars 1900 af jernvägsstyrelsen öfvertagas för att disponeras för statens jernvägars räkning, samt

att jernvägsstyrelsen må berättigas att med nuvarande arrendatorn af lägenheten träffa aftal om inlösen för statens jernvägars räkning af de arrendatorn enskildt tillhöriga, i förenämnda värderingsinstrument den 22 december 1898 upptagna byggnader för ett belopp, ej öfverstigande 20,000 kronor, att utgå af jernvägstrafikmedlen.

Till denna, af Statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställen behagade Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten lemna bifall samt förordna, att nådig proposition i ämnet skulle till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

*E. K. Almqvist.*